

BRNO ART OPEN 2026: FESTIVAL UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU

SPLNĚNÁ PROROCTVÍ KURÁTORSKÝ RÁMEC

1

Ve světě rostoucích konfliktů a klimatické krize, kdy velká část obyvatelstva trpí chudobou a nedostatkem pitné vody, je dnes prioritou elit rozvoj umělé inteligence. V aktuálním AI-boomu vidíme, že technologie, která vznikla z veřejnou podporou a slibovala pokrok ve vzdělávání a v léčbě nemocí, se po privatizaci a monopolizaci internetu stala nástrojem soukromého zisku.

Deset superbohatých vlastní více než nejchudší polovina lidstva. Financializované trhy neinvestují do veřejného blaha, ale podporují spekulace a hromadění majetku. To přispívá k růstu cen nemovitostí. Volnotržní fundamentalismus upřednostňuje finanční elity a deregulaci. Ničí menší podniky a posiluje hypermobilní korporace. Ty přesouvají aktiva do daňových rájů, nepřispívají na veřejnou infrastrukturu a maximalizují vykořisťování pracujících. Z toho profitují akcionáři a antidemokratické politiky, zatímco střední vrstva mizí a sociální služby se privatizují.

Vyhlídky postpracovní doby bez sociálních jistot, kdy po nástupu umělé inteligence lidská práce ztratí svoji hodnotu, jsou dystopické. Spolu s úpadkem důvěry v technologický pokrok se i představy o spasitelné superinteligenci – jako o spravedlivém, dokonce spirituálním CEO, který by řídil svět k všeobecnému blahobytu – proměňují v temnou realitu, podobně jako utopické vize decentralizované sítě.

2

Touto perspektivou blízké budoucnosti digitálního kapitalismu, který směřuje k prohlubování sociálních nerovností, autokratickým režimům a urychlení klimatického kolapsu, se zabývá projekt Brno Art Open 2026 – *Splněná proroctví*. Navazuje na nedávnou výstavu *Dým a zrcadla* v Galerii města Bratislavy, která vycházela ze zkušenosti odporu slovenské kulturní sféry vůči autoritářské státní politice. Přičemž zkoumala současné mocensko-ideologické posuny ve veřejném diskurzu a neoliberalní řízení společnosti tržními logikami.

Neoliberalní agenda škrťů ve veřejných a sociálních výdajích, privatizací a trhování veřejných služeb rozkládá sociální stát. Upřednostňuje snižování nákladů před rovností a environmentální spravedlností. Přehlíží naléhavá témata bydlení, zdravotní péče či rozvoje infrastruktury. Zranitelné skupiny vylučuje ze složitých a nepřehledných byrokratických systémů. Odpovědí na to je fúze fašistické autokracie a oligarchické technokracie. Ta oslabuje demokratickou kontrolu a ruší sociální stát jako něco, co už nefunguje.

Techlibertariáni jako zastánci minimální státní kontroly a důrazu na individuální odpovědnost před kolektivní se v spojení s krajní pravicí zároveň staví proti progresivním politikám diverzity, rovnosti a inkluze. Tyto politiky tradičně reprezentovali liberální korporátní centristé. vzdali se však vizionářské politiky budoucnosti pro všechny a liberální kapitalismus se posunul k technofeudalismu. V něm vládoucí třída „technolordů“ funguje mimo reálné trhy a bez společenské odpovědnosti. Profituje z cloudových rent díky vlastnictví digitálních dat a platform, které dnes usměřují nejen obchod a služby, ale i sociální komunikaci.

V době socioekonomické proměny a ekonomiky pozornosti přitom sílí antidemokratická konzervativní propaganda. Netransparentní algoritmy, falešné účty a hybridní války polarizují populaci a ovlivňují spotřebitelské i politické volby. Současně ochromují politickou představivost a potlačují solidární alternativy. Populistické rozdělování i mobilizace na bázi binárního myšlení vytváří falešné polarizující identity politiky. Používá šovinistický jazyk stereotypního nacionalismu, xenofobii podle sociálního darwinismu nebo diskriminaci založenou na biologickém determinismu. Metodou „rozděluj a panuj“ tak manipuluje nejen s vnějšími hrozbami konfliktů a migrace, ale i s pomyslnými vnitřními nepřáteli mezi menšinami.

Současně s neokonzervativními, nacionalistickými a pozdněkapitalistickými tendencemi probíhá i ultrakonzervativní kulturní obrat s antigenderovou politikou proti rodové rovnosti. Zároveň probíhá fašisticko-nativistický sociální obrat proti migrantům a vyloučeným komunitám, který propaguje etnickou uzavřenost a národně-náboženské mýty. To se odehrává na pozadí pozdněkapitalistického ekonomického obratu od globalizovaného kapitalismu k technofeudalismu, který prostřednictvím kontroly amerického internetu konsoliduje ekonomickou i politickou moc v historicky bezprecedentním rozsahu.

4

Poukazuje to na nedemokratickou podstatu patriarchálního kapitalismu. Ten v ponovembrové éře selhal v kritice třídního, rodového i menšinového útlaku. Bývalí dělníci v postindustriální společnosti přešli do ekonomiky služeb a, zbavení nástrojů třídního boje, byli jednoduše přeškatulkováni na nevzdělané občany z periferií. Útlak se přitom rozšířil i na další etnické skupiny a životní styly. Místo sociálních věd přitom dnes veřejné diskusi dominuje výpočetní redukcionismus, který vidí realitu jen jako „informaci“ a ne jako propojenou celistvost společenského života. Po rozpadu masových hnutí 20. století se proto zdá, že velké masové mobilizace už jsou nepravděpodobné a systémové požadavky tak sublimují do zkratkovitých konspirací.

V čase deklarovaných hodnot, které nikoho nic nestojí a společnost nijak neproměňují, kdy už nikdo nic neslibuje a horizonty svobody simuluje spotřeba a falešné konzumní tužby, lidstvo bez budoucnosti doufá nejvýš v to, aby nebylo hůř. *Splněná proroctví* proto zkoumají, jak může umění podpořit rozvoj politické imaginace a případně i nových spojenectví – ať už pracující třídy proti oligarchii nebo regionalismu proti geopolitické dominanci.